

Sygn. akt VII U 1311/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Ewa Piotrowska

Protokolant: stażysta Anna Wielgosz

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2015 r. w Gdańsku

sprawy T. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 3 czerwca 2014 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje T. K. prawo do emerytury począwszy od dnia 01 maja 2014 roku oraz stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 czerwca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej T. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 14440 ze zm.) tj. nielegitymowania się wymaganym okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał, iż ubezpieczona nie udowodniła żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Ponadto organ rentowy wskazał, iż nie uwzględnił ubezpieczonej jako okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu od 1 listopada 1974 r. do 8 lutego 1981 r. oraz od 19 listopada 1985 r. do 31 grudnia 1998 r. w ramach zatrudnienia w Fabryce (...) wobec faktu, iż na podstawie treści świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 12 października 2000r. nie można ustalić jednoznacznie charakteru wykonywanej przez ubezpieczoną pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona, żądając jej zmiany i przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia. Ubezpieczona wniosła także o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków M. M., I. M. i R. H. na okoliczność wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach w Fabryce (...) w S. w spornych okresach.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona T. K., urodzona dnia (...), z zawodu obuwnik – szwacz, w dniu 27 maja 2014 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczona nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, wymagany wiek 55 lat ukończyła w dniu 16 czerwca 2012 r.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczona udowodniła według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 24 lat, 3 miesiące i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jednakże nie udowodniła żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Dowód : akta emerytalne – wniosek o emeryturę - k. 1; karta przebiegu zatrudnienia – k. 18;

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 3 czerwca 2014 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonej T. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nieudowodnienia wymaganego 15–letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Dowód: akta emerytalne - decyzja odmowna z dnia 3 czerwca 2014 r. – k. 17;

Ubezpieczona w okresie od 2 września 1974 r. do 12 października 2000 r. zatrudniona była w (...) Zakładach (...) przekształconych w (...) Zakłady (...), następnie przekształcone w Fabrykę (...) w S., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracowała na stanowisku obuwnik – szwacz.

W fabryce produkowano m.in. sandały, galanterię damską, półbuty, kozaki. Na oddziałach, na których pracowała ubezpieczona były dwie brygadzistki – jedna nadzorująca pracę pod względnej jakości, druga pod względem ilości wyprodukowanych produktów.

Do 1 listopada 1974 r. ubezpieczona w ramach zatrudnienia przyuczała się do zawodu obuwnika – szwacza.

Od 1 listopada 1974 r. do 8 lutego 1981 r. ubezpieczona pracowała na stanowisku obuwnika – szwacza w dziale 436.

W okresie zatrudnienia od 9 lutego 1981 r. do 18 listopada 1985 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym.

Po urlopie wychowawczym od 19 listopada 1985 r. do 12 października 2000 r. ubezpieczona pracowała na tym samym co wcześniej stanowisku obuwnika – szwacza, wykonując pracę na działach – 437, 431, 433.

Ubezpieczona zajmując przez cały okres zatrudnienia to samo stanowisko obuwnika – szwacza wykonywała pracę bezpośrednio przy taśmie produkcyjnej. Na każdym z działów zakładu produkowano przy taśmach produkcyjnych inne modele obuwia.

Taśmy produkcyjne przeznaczone do zszywania elementów obuwia oraz ich klejenia wyposażone były z obu stron - bądź w ciąg maszyn do szycia, bądź w zbiorniki z odpowiednimi klejami obuwniczymi. Przy taśmie poszczególni pracownicy wykonywali po kolei swoje prace, przekazując przez podajnik wykonany element kolejnej osobie do dalszej produkcji. Najpierw klejono elementy obuwia, następnie kierowano je do szycia.

Ubezpieczona zajmowała się głównie szyciem elementów cholewek ze skóry, uprzednio wyciętych i sklejonych przez innych pracowników produkcji.

Do zakresu obowiązków ubezpieczonej w mniejszym zakresie należało także klejenie elementów obuwia np. podszewkę do przyszwycy. Czynności polegające na klejeniu wykonywane były sporadycznie, jedynie w czasie gdy nie było elementów do szycia. Klejono m.in. elementy cholewki, które następnie wszywano na stanowiskach szwalniczych, gdzie pracowała ubezpieczona.

Wnioskodawczyni pracowała 8 godzin dziennie w systemie zmianowym tj. od 6.00 do 14.00 i od 14.00 do 22.00.

Za okres zatrudnienia w Fabryce (...) ubezpieczona legitymuje się świadectwem pracy w warunkach szczególnych stwierdzającym, iż w okresie od 1 listopada 1974 r. do 8 lutego 1981 r. oraz od 19 listopada 1985 r. do 12 października 2000 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę przy zszywaniu elementów obuwia, na stanowisku obuwnika szwacz tj. prace wymienione w wykazie A dziale VII poz. 14 pkt 4 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 19 z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

W okresie od 1975 r. do 2000 r. w zakładach (...) pracowała na stanowisku obuwnika – szwacza również M. M.. Świadek wykonywała identyczną pracę jak ubezpieczona.

W tych samych zakładach pracowała także I. M., zajmująca kolejno w okresie od 1970 r. do 1988 r. stanowisko obuwnika na oddziale 437, oraz w okresie od 1993 r. do 2000 r. stanowisko obuwnika – szwacza. Świadek wykonywała pracę tożsamą do pracy ubezpieczonej.

Od 1974 r. do 2000 r. w zakładach (...) pracował R. H. zajmujący stanowisko ślusarz maszyn szyjących. Świadek naprawiał maszyny na tych samych halach produkcyjnych, na których swoją pracę wykonywała ubezpieczona.

Dowód: akta emerytalne: świadectwo pracy z dnia 12 października 2000 r. – k. 8; świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 12 października 2000 r. – k. 9; akta osobowe (koperta do pisma archiwum PIKA k. 20 akt sprawy), w tym: umowa o odbycie wstępnego stażu pracy - k. 4; angaż z 13 listopada 1974 r. – k. 17; zaświadczenie – k. 18; protokół – k. 22; zmiana umowy o pracę – k. 23; angaż z 5 grudnia 1985 r. (ponowne przyjęcie do pracy) – k. 28; angaż z 2 kwietnia 1991 r. – k. 31, 3 stycznia 1994 r. – k. 40, 1 października 1996 r. – k. 47, 1 września 1997 r. – k. 49; zaświadczenia lekarskie – k. 48 i 50; wypowiedzenie z 25 września 2000 r. – k. 57; zeznania wnioskodawczyni oraz świadków: M. M., I. M. i R. H. – protokół rozprawy z dnia 22 stycznia 2015 r. – k. 47 - 50 akt sprawy wraz z nagraniem CD;

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach emerytalnych pozwanego organu oraz w aktach osobowych ubezpieczonej, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków M. M., I. M. i R. H., bowiem jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie zatrudnione w spornym okresie w tych samym zakładzie pracy co ubezpieczona, w ocenie Sądu zasługiwały na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania razem z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, były zgodne i nawzajem się uzupełniały.

Konsekwentnie, jako zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym, Sąd uznał za wiarygodne wyjaśnienia ubezpieczonej słuchanej w charakterze strony, które w zestawieniu z obszerną dokumentacją z akt osobowych i wiarygodnymi zeznaniami świadków, tworzyły spójną i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie ubezpieczonej T. K. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania

dowodowego wykazały, że wnioskodawczyni legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2013, poz. 1440 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2, zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. (Dz.U.2012.637) z dniem 1 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 1 stycznia 2013r. aby uzyskać uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Należy także zaznaczyć, iż dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VII (w przemyśle lekkim) pod pozycją 14 wskazano prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego. Natomiast w wykazie A załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 19 z dnia 6 sierpnia 1983 r. (DZ. Urz. MG z 15 grudnia 1983 r.) w dziale VII poz. 14 prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego) w pkt 4 wskazano stanowisko obuwnika – montażysty, formowacza, szwacza (przy formowaniu cholewek, ćwiekowaniu i przesywaniu obuwia - dublowaniu) a w pkt 2 obuwnika – montażysty, formowacza, szwacza (przy nanoszeniu kleju i sklejanii elementów wyrobów z użyciem klejów toksycznych).

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczona w dniu 16 czerwca 2012 r. osiągnęła 55 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 24 lat, 3 miesięcy i 29 dni, nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Nie udokumentował natomiast – zdaniem pozwanego organu – na dzień wydania decyzji wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Podkreślenia wymaga, iż przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno – rentowe przed organem rentowym nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, które regulowane jest przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Ewentualne ograniczenia dowodowe mogą zatem wynikać jedynie z przepisów tego kodeksu, przy czym przepisy regulujące postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i następane k.p.c.) nie zawierają dodatkowych ograniczeń w stosunku do przepisów ogólnych regulujących postępowanie dowodowe (art. 235-309 k.p.c.). Powyższe oznaczają, iż okoliczności, od których uzależnione jest prawo do emerytury mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym także zeznaniami świadków czy opiniami biegłych, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 sierpnia 2006 r., I UK 27/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 235, z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 Nr 16, poz. 239, z dnia 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998 Nr 11, poz. 342 oraz z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06, OSNP 2007 nr 17-18, poz. 257). Zatem dokumenty przedłożone przez strony Sąd ocenia według reguł wynikających z art. 233 k.p.c.

Wobec wątpliwości pozwanego organu rentowego co do charakteru faktycznie wykonywanej przez ubezpieczoną pracy w spornych okresach, w ocenie Sądu uzupełnienie materiału dowodowego o pełną dokumentację z akt osobowych wnioskodawczyni oraz zeznania świadków, pozwoliło udowodnić charakter i rodzaj rzeczywiście świadczonej przez nią pracy, tym samym na zajęcie stanowiska, iż ubezpieczona w kwestionowanych przez pozwanego okresach faktycznie wykonywał prace zaliczaną do pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze poczynione w sprawie ustalenia faktyczne, w szczególności w zakresie charakteru wykonywanej przez ubezpieczoną pracy w jej niezmiennym przez wszystkie lata miejscu pracy oraz stanowisku obuwnika szwaczki oraz sporadycznie przy klejeniu elementów obuwia, przyjąć należało iż wnioskodawczyni wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych. W kwestionowanych przez pozwanego okresach zatrudnienia ubezpieczona zajmowała niezmiennie stanowisko obuwnika szwacza – zgodne z posiadanym wykształceniem i nabytym przez lata doświadczeniem. W ramach swoich obowiązków dokonywała przede wszystkim zszywania elementów cholewek, w niewielkim zakresie kleiła również elementy obuwia kierowane kolejno do szycia.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczoną pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadczenie pracy, świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, dokumentacji z akt osobowych ze spornego okresu). Niewątpliwie został on potwierdzony i uszczegółowiony zeznaniami świadków – współpracowników ubezpieczonej ze spornego okresu zatrudnienia – którzy zgodnie wskazali, iż wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała każdorazowo w warunkach szczególnych prace przy produkcji obuwia – szyciu elementów cholewek oraz ich klejeniu w czasie, gdy nie było materiałów do prac szwalniczych.

Wskazać należy, iż świadkowie przesłuchani w sprawie stanowią dla Sądu wiarygodne osobowe źródło dowodowe, ponieważ pracowali w zakładzie pracy w okresie zatrudnienia wnioskodawczyni - w związku z powyższym należało uznać, iż posiadają wiedzę w zakresie prac w rzeczywistości wykonywanych przez ubezpieczoną. Nie bez znaczenia jest

również fakt, iż świadkowie M. M. i I. M. wykonywały prace tożsame jak ubezpieczona, zajmowały te same stanowiska oraz pracowały obok siebie przy tej samej taśmie produkcyjnej.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, uzasadniające uznanie odwołania ubezpieczonej za zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o dane zawarte w aktach osobowych ubezpieczonej, zeznania świadków jak i wyjaśnienia ubezpieczonej, wskazujące na zakres obowiązków i charakter pracy wykonywanej w spornych okresach.

W ocenie Sądu, ubezpieczona T. K. spełniła wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ na dzień złożenia wniosku osiągnęła wymagany prawem wiek emerytalny, udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, a także udowodniła, iż legitymuje się ponad 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, bowiem w okresie od 1 listopada 1974 r. do 8 lutego 1981 r. oraz od 19 listopada 1985 r. do 31 grudnia 1998 r. wykonywała pracę wymienione w Wykaz A – dział VII poz. 14 cytowanego wyżej Rozporządzenia z 1983 r.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 maja 2014 r. mając na uwadze datę złożenia wniosku oraz dyspozycję art. 129 w zw. z art. 100 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej, zgodnie z którą świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził równocześnie odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, bowiem dopiero wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego w oparciu o analizę akt osobowych oraz zeznania świadków, którymi to danymi nie dysponował organ rentowy na etapie wydawania zaskarżonych decyzji, dały podstawę do poczynienia wiążących ustaleń przed Sądem, co do charakteru pracy w zakwestionowanych przez pozwanego organ okresach.

del SSR Ewa Piotrowska